

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 35/21
Luxembourg, den 9. marts 2021

Domme i sagerne C-344/19
D.J. mod Radiotelevizija Slovenija og C-580/19 RJ mod Stadt Offenbach am
Main

En periode med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet udgør kun arbejdstid i sin helhed, når de begrænsninger, der pålægges arbejdstageren, påvirker dennes mulighed for i løbet af denne periode at disponere over sin fritid i meget betydeligt omfang

De organisatoriske vanskeligheder, som en periode med vagttjeneste kan skabe for arbejdstageren, og som er en følge af naturlige faktorer eller dennes frie valg, er uden betydning

I sag C-344/19 skulle en teknisk specialist sikre funktionen af TV-transmissionscentre, der var beliggende i bjergene i Slovenien, i flere på hinanden følgende dage. Ud over 12 timers almindeligt arbejde havde han vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet 6 timer om dagen. I disse perioder var han ikke forpligtet til at blive på det pågældende transmissionscenter, men skulle kunne kontaktes telefonisk og være i stand til om nødvendigt at vende tilbage dertil inden for en frist på en time. Henset til transmissionscentrenes svært tilgængelige geografiske placering var han faktisk foranlediget til at opholde sig der, når han havde vagttjeneste, i en tjenestebolig, som hans arbejdsgiver havde stillet til rådighed, uden de store muligheder for at dyrke fritidsaktiviteter.

I sag C-580/19 var der tale om en tjenestemand, der arbejdede som brandmand i byen Offenbach am Main (Tyskland). I denne henseende skulle han, ud over tiden med almindelig tjeneste, regelmæssigt have perioder med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet. I løbet af disse perioder var han ikke forpligtet til at opholde sig på et sted, som arbejdsgiveren havde anvist, men skulle kunne kontaktes og i tilfælde af alarm kunne nå bygrænsen inden for en frist på 20 minutter med sin indsatsbeklædning og det indsatskøretøj, der var stillet til hans rådighed.

De to berørte var af den opfattelse, at deres perioder med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet på grund af de begrænsninger, som de indebar, i deres helhed skulle anerkendes som arbejdstid og som følge deraf aflønnes, uanset om de havde udført konkret arbejde i disse perioder eller ej. Efter at den første berørte ikke havde fået medhold i første og anden instans, iværksatte han revisionsanke ved Vrhovno sodišče (øverste domstol, Slovenien). Den anden berørte anlagde for sit vedkommende sag ved Verwaltungsgericht Darmstadt (forvaltningsdomstolen i Darmstadt, Tyskland), efter at dennes arbejdsgiver havde afslået at imødekomme hans krav.

Domstolen, der blev forelagt præjudicielle spørgsmål af disse retter, præciserede bl.a. i to domme afsagt af Store Afdeling, i hvilket omfang perioder med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet kan kvalificeres som »arbejdstid« eller modsat som »hvileperiode« i henhold til direktiv 2003/88¹.

Domstolens bemærkninger

Indledningsvis bemærkede Domstolen, at en arbejdstagers periode med vagttjeneste skal kvalificeres enten som »arbejdstid« eller som »hvileperiode« som omhandlet i direktiv 2003/88, idet disse to begreber udelukker hinanden. I øvrigt udgør en periode, hvorunder arbejdstageren ikke udfører faktisk arbejde for sin arbejdsgiver, ikke nødvendigvis en »hvileperiode«. Det fremgår

¹ Artikel 2, nr. 1), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/88/EF af 4.11.2003 om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden (EUT 2003, L 299, s. 9).

således bl.a. af Domstolens praksis, at en periode med vagttjeneste automatisk skal kvalificeres som »arbejdstid«, når arbejdstageren er forpligtet til i denne periode at blive på sit arbejdssted, langt fra dennes bopæl, og til dér at stå til rådighed for sin arbejdsgiver.

Efter at have foretaget disse præciseringer udtalte Domstolen for det første, at perioder med vagttjeneste, herunder dem under ordningen uden krav om ophold på arbejdsstedet, ligeledes i deres helhed er omfattet af begrebet »arbejdstid«, når de begrænsninger, der er pålagt arbejdstageren i disse perioder, objektivt set og meget betydeligt påvirker dennes mulighed for frit at disponere over den tid, hvori dennes faglige tjenester ikke er påkrævet, og at hellige sig sine egne interesser. Når sådanne begrænsninger omvendt ikke foreligger, er det alene den tid, der er knyttet til den arbejdsydelse, der i givet fald faktisk er gennemført i sådanne perioder, der skal anses for at være »arbejdstid«.

I denne henseende anførte Domstolen, at det for at vurdere, om en periode med vagttjeneste udgør »arbejdstid«, alene er de begrænsninger, der er pålagt arbejdstageren, enten ved national lovgivning, en kollektiv overenskomst eller af arbejdsgiveren, der kan tages i betragtning. Organisatoriske vanskeligheder, som en periode med vagttjeneste kan skabe for arbejdstageren, og som er en følge af naturlige faktorer eller dennes frie valg, er derimod uden betydning. Dette er f.eks. tilfældet, når der er få fritidsaktiviteter i det område, som arbejdstageren i praksis ikke kan forlade i en periode med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet.

Domstolen fremhævede desuden, at det tilkommer de nationale retter at foretage en helhedsvurdering af alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde for at undersøge, om en periode med vagttjeneste uden krav om ophold på arbejdsstedet skal kvalificeres som »arbejdstid«, idet denne kvalifikation nemlig ikke er automatisk, når der ikke foreligger en forpligtelse til at blive på arbejdsstedet. Med henblik herpå er det dels nødvendigt at tage hensyn til, om den tid, som arbejdstageren råder over for at genoptage sin beskæftigelse fra det tidspunkt, hvor arbejdsgiveren ønsker en indgriben – hvilket generelt indebærer, at denne vender tilbage til arbejdsstedet – er rimelig. Domstolen fremhævede imidlertid, at konsekvenserne af en sådan frist skal vurderes konkret, idet der skal tages hensyn ikke blot til andre begrænsninger, som arbejdstageren pålægges, såsom forpligtelsen til at være iført særligt udstyr, når denne skal møde på arbejdsstedet, men ligeledes til de faciliteter, som der tilbydes denne. Sådanne faciliteter kan f.eks. bestå i tilrådighedsstilling af et indsatskøretøj, der gør det muligt at gøre brug af særlige rettigheder i trafikken. Dels skal de nationale retter ligeledes tage hensyn til den gennemsnitlige hyppighed af indgreb, som en arbejdstager foretager i sine perioder med vagttjeneste, når denne hyppighed kan vurderes objektivt.

For det andet fremhævede Domstolen, at måden for aflønning af arbejdstagere for perioder med vagttjeneste ikke henhører under direktiv 2003/88. Dette direktiv er derfor ikke til hinder for en national lovgivning, en kollektiv overenskomst eller en afgørelse truffet af en arbejdsgiver, som med henblik på disses aflønning på forskellig måde tager hensyn til de perioder, hvorunder der reelt arbejdes, og de perioder, hvorunder der ikke udføres faktisk arbejde, selv når disse perioder i deres helhed skal anses for at være »arbejdstid«. Hvad angår aflønningen af perioder med vagttjeneste, som omvendt ikke kan kvalificeres som »arbejdstid«, er direktiv 2003/88 heller ikke til hinder for udbetaling af et beløb, der skal kompensere for den ulejlighed, som disse perioder medfører for arbejdstageren.

For det tredje anførte Domstolen, at det forhold, at en periode med vagttjeneste, som ikke kan kvalificeres som »arbejdstid«, anses for at være en »hvileperiode«, er uden betydning for de specifikke forpligtelser, der er fastsat ved direktiv 89/391², og som påhviler arbejdsgiverne. Sidstnævnte kan navnlig ikke indføre perioder med vagttjeneste, som på grund af deres længde eller hyppighed udgør en risiko for arbejdstagernes sikkerhed eller sundhed, og dette uafhængigt af det forhold, at disse perioder kvalificeres som »hvileperioder« som omhandlet i direktiv 2003/88.

² Artikel 5 og 6 i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12.6.1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT 1989, L 183, s. 1).

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retsvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

Dommene ([C-344/19](#) og [C-580/19](#)) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106